

МОДЕЛЮВАННЯ ХУДОЖНЬОГО БУТТЯ ЛЮДИНИ Й ПРИРОДИ ЗАСОБАМИ ОДНОСКЛАДНИХ РЕЧЕНЬ

Статтю присвячено художньому моделюванню буття в поетичному мовленні Олеси Омельченко шляхом використання односкладних дієслівних речень. Досліджено тематично-співвідносні ряди: життя-буття; життя-молитва; життя-квіт; життя-космос; життя-горіння. Художній простір своєрідно на основі природного паралелізму відтворює суголосність стану природи й людини, де особливістю є набуття людиною шляхом сугесії відповідного коловороту (набуття стану природи, іманентність стану людини й природи).

Ключові слова: односкладне речення, стилістика односкладного речення, стильовий потенціал, категорія буття, художнє моделювання.

Mishenina T. M., Kachailo K. A. Modeling of the Artistic Being of Man (Human) and Nature by Means of One-Main-Member Sentences. *The article is devoted to the artistic modeling of being in the poetry of Olesya Omelchenko by using one-main-member sentences. The stylistic potential of one-main-member sentences is traditionally explained by the semantic-structural peculiarity that determines their inductive or questioning modality, outlining the specifics of communicative-stylistic functionality. The defining-personal and infinitive sentences represent the concept of life as from the standpoint of philosophical perception and reflection of oneself 'I', as well as from the standpoint of religious being; the linguistic and cultural aspect, which represents the affective and cognitive level of the linguistic mapping of the world of Ukrainians, gains a particular illumination.*

The one-main-member sentences under study have a structural-semantic feature (the use of verbs of state and being, physical action), which orientates the reader to the perception and awareness of the philosophy of his life in close connection with the existence of the universe. Thematically correlated series are investigated: life-being; life-life-prayer; life-blossom; life-space; life-flame.

Originally on the basis of natural parallelism, the artistic space reproduces the state of nature and man, where the peculiarity is the acquisition of man by means of a suggestion of a corresponding circle (the acquisition of a state of nature, the immanence of a state of man and nature), achieved through the use of verbs to denote a state or process – 'freezing', 'growing up', 'thriving', 'fading'. Separate coverage acquired the aspect of gravity to take-off (the generalized image of the 'bird', as well as the national symbol 'swan', is used) as an embodiment of the right way of life, at the same time as the state of the human soul.

Art discourse allows you to outline the parameters of being at the level of internalization of value orientation – love for the native land, a constant internal need to be careful about the environment where you grow. The poetics of love for nature are represented by verbs that indicate such sememes as "tenderness", "caring", "thrifty".

Artistic and aesthetic comprehension and motivation for the use of one-main-member sentences reflect the established tradition of addressing to the linguistic mapping of the world, where the mythologization of being, as well as the personification of the word-images inherent in it, is reproducible allowing the artistic way of reproducing the spirituality of nature as co-being with a man.

Key words: one-main-member sentence, stylistics of one-main-member sentence, stylistic potential, category of being, artistic modeling.

Функціональний потенціал односкладних речень визначається насамперед стилістю й економністю поданої інформації; якщо йдеться про стилетвірний потенціал, то констатуємо насамперед досягнення художнього ефекту динамічності й спонукальності, якщо йдеться про односкладні речення, у яких головний член виражений дієсловом [2, с. 105; 7, с. 11-13].

Художнє мовлення характеризується естетичною настановою, а також структурно-семантичною варіативністю в доборі синтаксичних одиниць. Функціонування односкладних речень у художньому мовленні стали об'єктом спостереження лінгвістів О. Андрієць, І. Арнольд, П. Дудика, С. Єрмоленко, О. Казаріна, І. Кочан, М. Коцюбинської, В. Чабаненка. Переважно увага спрямовувалась на спостереження структурно-семантичних характеристик синтаксичних одиниць, а також дослідження їхнього когнітивно-прагматичного потенціалу, що виявляється насамперед у чіткості, лаконічності, логічності й змістовній насиченості передаваної інформації, яка, маючи художнє обрамлення, екстраполює естетику змальованої дійсності.

Нашу увагу привернув творчий доробок Олександри Омельченко – поетки рідного краю, де ми спостерігаємо активне використання односкладних речень, які не лише дозволяють максимально точно репрезентувати ідею твору, але й створити художнє обрамлення (необхідності дії / стану; прохання, побажання, заклик до дії; застереження з приводу здійснюваної / спланованої дії; оцінка дії тощо). Отже, стильовий потенціал односкладних дієслівних речень традиційно пояснюємо семантико-структурною своєрідністю, яка визначає їх спонукальну чи питальну модальність, окреслює специфіку комунікативно-стилістичної функційності.

Мета статті – дослідити стильовий потенціал односкладних дієслівних речень у художньому відображенні *буття* в поезії Олександри Омельченко.

Стилетвірною ознакою ідіостилю поетки визначаємо тяжіння до екзистенції, яка своєрідно відтворює засобом художнього тла позицію, що дозволяє говорити про полісемантику світоглядного моделювання. Означено-особові й інфінітивні речення репрезентують поняття *життя* як з позиції філософського сприйняття й рефлексування свого «Я», так і з позиції релігійного буття, окремого висвітлення набуває лінгвокультурологічний аспект, який репрезентує афективно-когнітивний рівень мовної картини світу українця. Ми класифікували тематичні ряди, які винюансовують стилістику аналізованого поетичного доробку Олександри Омельченко.

Насамперед окреслимо, що, оскільки аналізуємо створюваний поеткою рідного краю художній фон на основі співвідносних понять про *стан* і *процес буття*, у тлумачному словнику слово *жити* й *бути* містять спільні й диференційні семи, що пояснюється езистенційною природою, яка відтворює сучасне розуміння людиною розглядуваних понять (пор.: загальне тлумачення: *жити* – 1. Бути живим, існувати. 2. Вважати що-небудь основним у житті, бачити в чомусь сенс життя [1, с. 368]; *бути* – 1. Існувати [1, с. 104]).

Співвідносні поняття – *життя* й *буття* – потрактовуються як: Життя – 1. Вища форма існування матерії, найхарактернішими рисами якої є обмін речовин самооновлення, самовідтворення; прояв фізичних і духовних сил живих істот [1, с. 369]; Буття – 1. Об'єктивна реальність, що існує незалежно від нашої свідомості; матерія, природа [1, с. 104]. Філософське потрактування аналізованих понять полягає в тому, що *філософське розуміння буття* і його співвідношення зі свідомістю визначає розв'язання основного питання філософії (матеріально-предметна реальність й об'єктивно-ідеальне

буття – цінності культури, загальнозначущі принципи й категорії наукового пізнання) [6, с. 76].

Життя у філософському осмисленні потрактовується насамперед як форма існування матерії, яка закономірно виникає в певних умовах у процесі її розвитку. Життя після переходу на соціальний і соціокультурний рівні, тобто з виникненням суспільної свідомості, визначає можливість прогнозування розвитку і створення нових форм регуляції, адаптації й соціалізації [6, с. 192-193].

Як висновок, поняття *життя* й *буття* мають спільні семи, які є дескрипторами вияву емоційно-когнітивного й соціально-поведінкового рівнів світоглядної картини світу людини; водночас диференційні риси насамперед активізують семантичні компоненти, які вказують на особливість індивідуального розвитку (*життєвого шляху*), а також апелюють до: а) усвідомлення людиною себе як представника навколишнього світу (його невід'ємної частки); б) рефлексії себе як людини – соціалізованої в певній соціокультурній дійсності; в) людини, яка має сакральний взаємозв'язок із Вищою силою; г) яка причетна до певної лінгвокультури.

Великий тлумачний словник української мови подає розуміння в аспекті української лінгвокультури поняття *життя-буття* – Життя кожної людини з усіма радощами, тривогами, бідами, сподіваннями, втратами [1, с. 369]. За нашими спостереженнями, таке синестезійне світосприйняття стає провідним у художній канві аналізованого поетичного доробку.

Також досліджуємо особливості ідіостилу поетки рідного краю О. Омельченко з урахуванням розвідок, які стосуються стилістичного потенціалу односкладних речень. Зокрема, використовувані односкладні речення мають структурно-семантичну особливість, яка орієнтує читача на сприйняття й усвідомлення філософії свого життя в тісному взаємозв'язку з буттям Всесвіту. Ідея єдності й сакральності співбуття стає визначальною настановою художнього дискурсу поетки.

Поетичний простір письменниці переконує у його філософічності, що має лінгвальну реалізацію шляхом використання односкладних речень, у яких структурно-семантичне ядро становить дієслово стану або буття. Складні взаємозв'язки субстанцій авторка намагається екстраполювати на рівні ієрархії від усвідомлення сакральності рідного краю до рефлексії космополітизму. Зауважимо, що лінгвокультурологічні дескриптори художнього мовлення Олесі Омельченко дозволяють висновувати про віднесення її творчості до складової української лінгвокультури, оскільки використовувані національні символи не лише реалізують традиційну семантику, але й репрезентують розширення значення, розгортаючи художній дискурс традиційного й сучасного бачення картини світу представником української лінгвокультури.

1. *Життя-буття*. Подібний ракурс відповідно до репрезентованої словникової статті має певні відповідності, водночас художнє мовлення розгортає описуваний стан *відчувати* шляхом використання дієслів буття й стану (*відчувати, явитися, бути, цінити*) як обставинних конктеризаторів, де життя-буття, маючи основою емоційне проживання подій, а також

усвідомлення своєї неповторності, актуалізує як головне відчуття свого буття – аксіологічне бачення життєвого шляху, який завжди є поступом до пізнання таємниць світу; цінність відчуття: Обережно – життя! *Відчуваєш його кожним подихом в таємниці своїй неповторно явитися, будь, І цінити сто-крат за любові незгасне полум'я* [4, с. 12].

2. *Життя-квіт.* Художнє мовлення подає наскрізно етнокультурний символ *квіту*, де маємо світосприйняття через природовідповідність, тобто національну символіку. Подамо короткий лінгвокультурологічний коментар: українська культура тяжіє до флористичної символіки, що пояснюємо як календарно-обрядовою традицією, так і давніми міфологічними уявленнями праукраїнців, які мають реалізацію й у сучасному художньому дискурсі, відтворюючи автохтонні уявлення українців про світ. Визначальними характеристиками флористичних уявлень є такі, що відтворюють асоціації квітів із весною й красою (пор., веснянки, гаївки), «свята квітів українського культу покликані прискорити квітування злаків і забезпечити багатство врожаю, що забезпечувалося на Зеленому тижні й на літньому святі Івана Купала, коли мала зацвісти *квітка щастя – папороть*» [3, с. 280].

Зважаючи на викладене вище, звертаємо увагу на художнє синестезійне поняття *життя-квіту*, яке відтворює структурно-семантичний дескриптор поняття *життя*: 1) рефлексування себе як частини світу, самоогодження власного поступу, життєвості або / та життєстверджувальної позиції зі станом квітування рослини: *Живу і квітну у магичнім Слові заради вас, о земле дива й чуда, заради вас, прекрасне моє людство* [4, с. 9-10]; 2) метафоризація, заснована як на синестезійних перенесеннях (світло / життя), так і на антропфлористичних (життя людини / колос): *Пломінцем зорі життя сяю в космосі, як зернина осяйна в стиглім колосі* [4, с. 81]; 3) природний паралелізм, який відтворює гармонію природи (зокрема, стан цвітіння квітів) й людини: *Сиджу тепер поміж квіток*, що ловлять серця кожен зойк [4, с. 69]; автохтонного локусу (лісу, степу, поля) й людини: *Лежу у лісу на долоні, І чую: чує ліс мене!* [4, с. 64].

3. *Життя-молитва.* Православна християнська традиція в українському духовному поступові має корінням тисячолітню історію, що визначає життєвий вектор українця – сакральне спілкування з Богом, де розуміння антиномій *віри / гріха; добротинності / неправедності* визначають Богоугодне чи ні проживання людини, вимір її душі. Молитися за когось означає наблизити його душу до Бога, визначити подальшу траєкторію його життєвого шляху, відповідну до Божих заповідей: *За вас молюся пристрасно в Безмежся / Із вірою у завтрашнє чудесне* [4, с. 10].

4. *Життя-космос (космополітизм).* Художні потенції засвідчують дієлова *жити, мчати, сяяти*, які відтворюють суголосність у розумінні *Всесвіту*. Убачаємо динамізм не лише в життєвому перебігові, але й від чуттєвої напруги, яка виявляється в яскравому вимірі емоційного переживання єдності, яка виходить насамперед із розуміння сакральності рідного довкілля (*мрії світанкові*). Окрім того, авторка вживає означальний компонент *свята* стосовно поняття *єдності* зі Всесвітом, що суттєво розширює семантику уживаної номінації, репрезентуючи контамінацію сакральності не лише як

єдності із вищою силою, але й сакральності гармонії, своєрідної голографічності співбуття людини і Всесвіту. Поетка використовує неологізм *мікро-макро-космос*, що пояснюємо відповідно до філософії буття (пригаданю концепції мікро- і макросвіту Григорія Сковороди у світоглядному пізнанні українцями буття), де акцентно наголошується на особливій значущості одночасної окремішності особистісного простору і всесвітнього. Інакше кажучи, констатуємо традицію космізму як визначальну світоглядну позицію, де сакральність має стосунок до землі й космосу одномірно: *Отак й живу у єдності святих Із Всесвітом* [4, с. 9]; *Узорелеті Слова між мікро-макро-космосів ясных любов'ю мчу у мріях світанкових*, щоб освітить собою хоч на мить ця вічну, тайни сповнену, блакить [4, с. 9].

Авторське розуміння вічності душі співвідносне з релігійним ракурсом, що визначає головною нематеріальну основу (безсмертну) людини (*людина-душа*). Поняття про сакральну безсмертність душі людини визначає перевагу внутрішнього життя та його осмислення з позиції праведності (дотримання заповідей Божих), що у свою чергу визначає рівень сформованості ціннісних орієнтацій людини. Динамічний внутрішній світ людини, який виявляється в насиченості конструктивних емоцій, відчуттів і сформованості ціннісних орієнтацій, рефлексія гармонії зі Всесвітом на основі спільного знаменника – єдності світобудови; розуміння невпинного руху як умови подальшого вдосконалення внутрішнього світу – усе це авторка намагається відтворити через своєрідну редукцію тисячолітнього філософського знання про сакральність розвитку душі людини й сучасного уявлення про закономірності розвитку Всесвіту. Задля художньої реалізації авторського задуму Олександра Омельченко використовує дієслово *сяяти* – 1. Випромінювати рівне, яскраве світло, яскраво світитися // Бути наповненим світлом [1, с. 1424]. Художній ефект досягається тим, що поетка традиційно подає аксіологію сакрального зв'язку з Богом – душа сяє, якщо живе за Божими законами; сучасна людина в епоху інформаційного прогресу й розвою науки (авторка вдається до інтелектуалізації поетичного мовлення, застосовуючи неологізми, утворені від термінів) має внутрішнє мірило своєї правдивості, яке є камертоном душі: *Спірально-плавно, вибуховозвично, геометрично чітко й прозайчно, в красі нетлінній сяєм поетично й не віримо* – що ми насправді вічні! [4, с. 151].

5. *Життя-горіння*. Із поняттям вічності поетка пов'язує розуміння землі як праматері. Художнє осмислення природного коловороту має визначальним когнітивним дескриптором *буття* весняне оновлення природи, відповідне стягнення під один знаменник оновлення душі людини: *Перемита теплом у весняному шумі зелені, ця одвічна земля в своїм лоні зростила мене, І палаю вогнем, що із полум'я в полум'я стелиться, бережу кожен день, що у серці для мене мине* [4, с. 13].

6. *Життя – материнська ласка*. Традиційним в українській лінгвокультурі є поняття родоводу, який відтворює історію поколінь певного роду, забезпечує ретрансляцію усталених звичаїв, цінностей етносу, забезпечує цілісність і єдність поколінь, сприяє розвою національної культури. Уважається, що материне благословення є сокровенним, оскільки матір є

охоронницею родоводу; благословляючи, мати завжди спрямує на правильний шлях, оберігатиме від труднощів: *В полі зору доби, у промінні тепла материнського обережно іду у безстрашшия його чистоти* [4, с. 13]. У наведеному фрагменті головний член односкладного означено-особового речення виражений дієсловом *іду*, що пояснюємо такими характеристиками, як: невпинність, тривалість, наполегливість.

7. *Фоновий супровід поняття «життя»*. Аналіз художнього малюнка маємо також інтерпретувати з позиції фонових знань, які дозволяють сприймати знання реалій відповідно до культурного фону слова, окреслюючи його інформаційно-культурологічний характер, який не завжди алюзійно безпосередньо вказує художній текст або мистецький твір, водночас унеможливує адекватне розуміння. Варто наголосити на тому, що національні символи не знаходять своє безпосереднє вираження на формально-семантичному рівні художнього тексту, оскільки вони вимагають герменевтики з допомогою лінгвокультурологічного аналізу. Прикладом фонового малюнка може слугувати символ *крил, білого лебедя*, які асоціюються з піднесенням і досяганням мрії, дотримання гармонії людини і Всесвіту.

Наскрізним образом у творчості Олександри Омельченко є зображення *лебедя*. З лінгвокультурологічної позиції лебідь є «святим птахом», символом чистоти й досконалості як фізичної, так і духовної; лебідка – традиційний образ вірної / тужливої жінки [3, с. 329-330]. Художній образ *лебедя* дозволяє говорити про авторську інтерпретацію традиційного образу оберегу, суть якої має основою материнське благословення, значущість і благодійна сила якого посилюється кольором, який (як було попередньо констатовано) має своєю світлоносністю (білістю) силу покровительки й охоронниці, де така характеристика має корінням внутрішню силу, викрешену сакральним взаємозв'язком із Вищою силою: *Виглядатиму і молитимусь. Білим лебедем перекинуся, і крилом своїм білоперим я одведу стрілу смертоносную* [4, с. 37].

Поетичне мовлення Олександри Омельченко характеризується активним уживанням лексеми *крила*, що дозволяє вибудовувати такі семантичні співвідношення *птах – душа людини* в проекції *життя*, як: «устремління», «висота», «легкість», «доленосність», метафоризатор «політ *життя*»: *Коли надпотужні піднімеш крила, і полетиш Безмежжям, відчуєш умить*, яке воно рідне, як любить тебе безмежно [4, с. 85].

Антропометричність, закладена у структуру співвідносних лексем орнітологічного коду – *літати – крила*, функціонально в художньому мовленні Олександри Омельченко позначена використанням дієслів на позначення фізичних дій, ужитих у переносному значенні – психоемоційного стану прожиття. Мовний матеріал засвідчує стилістичний потенціал інфінітивних односкладних речень задля передавання невпинності пошуку на життєвому шляху, динамічності його проживання, гармонійного співбуття зі Всесвітом, певної міри категоричності й наполегливості в подоланні / розв'язанні труднощів: *Ну як би тут розкинутись крилами, як в небо знятись, вогке і важке?!* [4, с. 14]; *Спасибі за це щастя – знов і знов з вогню злітати Феніксом про-роче!* [4, с. 53]; *Відректися, замкнутися, перелетіти...* [4, с. 142]; *І ніколи мені не упасти й розбитись* [4, с. 142].

Художній простір своєрідно на основі природного паралелізму відтворює суголосність стану природи й людини, де особливістю є набуття людиною шляхом сугестії відповідного коловороту. Такі семантичні рамки побудови співвідношення станів обрано задля максимально точного відтворення тісного взаємозв'язку із природою, який може називатися сакральним. Відчуття рідноти орнаментально пов'язується з відчуттям космополітизму. Багатомірне відчуття авторка передає шляхом використання дієслів *пульсувати, летіти, здійснюватися*, що мають спільну семему — *стрімкість, динамічність, співмірність*: *Присипана снігами, снігами, снігами... неначе в планкєтоні, лєчу світами* [4, с. 166]; *На сонячній долоні мого Безмежжєя пульсую, начє промінь, у нескінченність* [4, с. 166]; *Та здійснюєж в небо моє світанковє, в струменоснії сонячні барви казкові!* [4, с. 178].

Художній дискурс дозволяє окреслити параметри буття на рівні інтепріоризації ціннісної орієнтації — любові до рідного краю, постійна внутрішня потреба бережливо ставитися до довкілля, де зростаєш. Поетика любові до природи репрезентована дієсловами, які вказують такі семєми, як *'ніжність', 'турботливість', 'бережливість'*, що поєднуються з іменниками (на позначення об'єктів природи) зі зменшено-пестливими суфіксами: *Не лєкайтєсь відчайнє за трагїчнє «завтра», затулїть долоньками квітєньку принаду, приголубтє пташєчку, не вбївайтє ріку* [4, с. 84].

Природний паралелізм набуває ознак перевтілення на рівні синестезійного співбуття, причому йдеться як про явища природи, так і процеси, які відбуваються в живій природі (зростання, буяння). Пор.: *Зимєньки боюєтє? Інеєм покрийює і залєдєнію* [4, с. 67]; *Отут травєю в небо забують, І затріццати рєстєм у стволї* [4, с. 60] // *Нїколи навїть себє пожалїти. Нї, не поплакати, а зосєніти, тихопрєкрасно, розважливим колосєм* [4, с. 78]; *Засріблїти б росамї щє й майбутню мрію* [4, с. 84].

Своєрідною в художньому просторі Олесі Омєльчєнко є інтерпрєтація неба чєрєз асоціації, пов'язанї з поняттям «небо»: *небо — пристанищє птахїв: Отут ... і птахєм себє вилїтатє вгорї* [4, с. 60]. Зворотність наведєних рядків вказує на рефлексїю необхїдностї досягнєннє мрії, метї, того, що сприйматєсь лєтєм людини.

Поєтичнє мовлєннє Олєксандри Омєльчєнко чєрєзуєтьсє активним уживаннєм односкладних дієслєвних рєчєнь. Художнє моделюваннє буття має інтерпрєтаційні варїанти *життя-буття; життя-квіт; життя-молїтва; життя-космос; життя-горїння; життя-матєринська ласка (благословєннє)*.

Моделюючи *буття*, авторка подає антропонїмомєтафоричний художній образ, який ґрунтуєтьсє на основї перенєсєннє властївєстєй, ознак предмєтїв, явищ, аспектїв буття за принципєм уподїбнєннє, співбуття тощє. Викорїстаннє дієслєв стану й буття у складї тропєїчних констрєкцій сприяє активїзації слєвєсної здатностї до смїслових перєтворєнь, де семантична корєляція мїж слєвами визначє мєтафоричні контексти: дієслєва стану та буття, фізїчної дїї вказують на специфічні дїї і стани, що чєрєзують ієтєт — переважно націєнальних смїволїв; чєрєзують стан природи, де прєвідною чєрєзостєю є автєхтоннїсть проживаннє, їманєнтнїсть стану людини й стану рїдної природи.

Художньо-естетичне осмислення й мотивація уживання односкладних дієслівних речень відбивають сформовану традицію зверненості до мовної картини світу, де має місце міфологізація буття, а також властиву їй персоніфікацію словообразів, що дозволяє відтворити художнім способом одухотвореність природи як співбуття з людиною.

Здійснений аналіз ідіостилю Олександри Омельченко з позицій не лише мовознавчого й літературознавчого аспектів, але також лінгвофілософії й лінгвокультурології, розширює наше уявлення щодо особливостей функціонування односкладних речень, які моделюють категорію *буття* в художньому часопросторі. У свою чергу, застосовуючи компонентний аналіз, маємо змогу простежити еволюцію мовних знаків української лінгвокультури. Викладений ракурс дослідження ідіостилю є перспективним і таким, що може дістати розвиток у подальших розвідках; окремого розгляду заслуговують інтегративні дослідження літературного процесу України в цілому, а також вивчення літератури кожного окремого регіону – літератури рідного краю.

ЛІТЕРАТУРА

1. **Великий** тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2007. 1736 с. 2. **Дудик П.** Стилістика української мови: [навч. посіб.]. Київ : Видавничий центр «Академія», 2005. 368 с. 3. **Жайворонок В.** Знаки української етнокультури. Словник-довідник. Київ, 2006. 704 с. 4. **Омельченко О.** Вселюбов: Поезії, поеми, балади, драми, уривок з роману. Дніпропетровськ : ВАТ «Дніпрокнига», 2006. 319 с. 5. **Слинько І.** Синтаксис сучасної української мови. Проблемні питання. Київ: Вища школа, 1994. 670 с. 6. **Философский** энциклопедический словарь / редкол.: С. С. Аверинцев, Э. А. Араб-Оглы, Л. Ф. Ильичев. Москва: Сов. энциклопедия, 1989. 815 с. 7. **Чабаненко В.** Стилістика експресивних засобів української мови. Частина I: [навч. посіб.]. Запоріжжя: ЗДУ, 1993. 215 с.

Мишеніна Тетяна Михайлівна – доктор педагогічних наук, кандидат філологічних наук, професор, професор кафедри української мови, Криворізький державний педагогічний університет. Проспект Гагаріна, 54, Кривий Ріг, Дніпропетровська область, 50000, Україна.

E-mail: t.mishenina@gmail.com

Tel : +38 096-371-721-8

<http://orcid.org/0000-0002-5992-4035>

Mishenina Tetiana Myhailivna – Doctor of Pedagogic Sciences, Ph.D in Philology, Professor, Ukrainian language Department, Kryvyi Rih State Pedagogical University, Naharin Av. 54, Kryvyi Rih, Dnipropetrovsk region, 50000, Ukraine.

Качайло Ксенія Анатоліївна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови. Криворізький державний педагогічний університет. Проспект Гагаріна, 54, Кривий Ріг, Дніпропетровська область, 50000, Україна.

E-mail: k.s. kachaylo@gmail.com

Tel : +38 096-371-721-8

<http://orcid.org/0000-0002-5170-5866>

Kachailo Ksenia Anatoliivna – Ph.D in Philology, Associate Professor, Associate Professor, Ukrainian language Department, Kryvyi Rih State Pedagogical University, Naharin Av. 54, Kryvyi Rih, Dnipropetrovsk region, 50000, Ukraine.